

СТАНОВИЩЕ

от проф. Лазар Груев

относно дисертационния труд **"Криминалистически методи за идентификация на човек"**

за придобиване на образователната и научна степен "доктор" в научна област 3. социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.6. право; ВСУ „Черноризец Храбър“, Юридически факултет, катедра "Правни науки", докторска програма „Криминалистика“

автор **Правда Илиева Илиева**

Нямам съвместни публикации или други дейности с дисертанта, не я познавам лично, а единствено чрез документите, предоставени ми в настоящата процедура, разбира се, и от представените дисертация и автореферат - предмет на това становище; както и от дискусиата, проведена при вътрешната защита на труда.

Темата - *Криминалистически методи за идентификация на човек* – безспорно е актуална, интересна и важна, както от теоретична, така – без съмнение – и от практическа гледна точка. Това е така защото твърде често именно идентификацията на човек е ключова, базисна предпоставка, условие за правилното и законосъобразно решаване на едно дело – било по отношение на извършителя, било за жертвата, било за друго лице, чието участие има отношение към крайния резултат и изводите в тази връзка. Тази тема, именно поради нейната важност, винаги е била и ще бъде в центъра на научните изследвания, доколкото методите и въобще възможностите за идентификация се развиват, а с развитието на науката и технологиите – и усъвършенстват. Тук е заложен

и капана при разработването ѝ. Доколкото тя винаги е била изключително важна, винаги е предизвиквала и изследователите към разработката ѝ. В този смисъл много е било изписано, казано и анализирано, особено що се касае до методи, отдавна познати на криминалистиката. Няма съмнение, че при оценката на един дисертационен труд възможността на автора му да събере, обобщи и анализира досегашните, посветени на темата научни съчинения, безспорно се отчита като достойнство, защото показва добросъвестност и прилежност, необходими за всяка разработка. Но понякога е трудно да се задържи баланса между разказа за вече написаното, известно и добре познато и – а това е важно – новото, все още недотам познато и поради това – предизвикателно – в съответната област. Струва ми се, че ако занапред авторът продължи заниманията си по темата, а моят съвет е да го стори, то тя ще трябва да сложи акцента именно върху проблемите, които възникват и които биха могли да възникнат в областите, изследвани пестеливо до сега, върху идеите как те да бъдат разработени и практически приложени. Казано накратко – по-малко история и преразказ на понякога общоизвестни положения в криминалистиката и повече новаторство и визионерство, защото съвременното развитие на науката, а оттам и появата на нови, по-слабо проучени към настоящия момент методи за идентификация на човек, предлага предизвикателства, които винаги са били „хранителната среда“ на научните изследвания.

Структурата на дисертационния труд напълно съответства на заглавието и поставената цел. Последователно са разгледани и анализирани теоретичните и практически основи на същността на криминалистическата идентификация на човек чрез използване на: дактилоскопния метод; пороскопския метод; одорологичния метод; фоноскопския метод; графичния метод; автороведческата експертиза; графометричния метод и фотопортретната експертиза. Изложението е от

увод, шест глави и заключение. В края на работата са ситуирани четири приложения от проведена от автора анкета. Обемът е впечатляващ – общо 416 страници, при нормален шрифт и разредка. Той свидетелства – сам по себе си – за изключителната добросъвестност, упоритост и настойчивост на автора и най-вече за неговата работоспособност. Работата се чете леко, стилът е добър, написаното е поднесено грамотно, личи разбиране и добро владение на материята.

От казаното могат да се направят следните изводи:

Изправени сме пред комплексно изследване на методите и възможностите за идентификация на човек като, наред с известното, е открито значението на някои по-рядко използвани методи на идентификация по следи от пръсти и длани, като пороскопия и еджеоскопия (глава втора), също и изследването на татуировките като особени белези на човека за осъществяване на идентификация по външните признаци.

Направени са препоръки за създаване на специален подзаконов нормативен акт – наредба, относно създаването и изземването принудително на образци за сравнение от човек, както и препоръки за въвеждане в училище на часове за оформяне на подпис.

Авторът е провел анкета, за да изследва мнението на вещи лица относно назначаването и извършването на фотопортретна и одорологическа експертизи.

Цитирани са голям брой трудове - 266 - основни произведения, имащи отношение към третираните в дисертацията криминалистични проблеми, направен е анализ на основните им тези по темата на дисертационния труд и при възможност е взето собствено отношение по някои от тях.

Може да се констатира, че дисертационният труд съдържа научни и научно-приложими резултати, които представляват принос в науката и показва, че докторантът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и има способност за самостоятелни научни изследвания.

Бележките ми са принципни, целят усъвършенстване на работата и са насочени към бъдещи занимания на докторанта по темата, което препоръчвам. Добре ще е, ако изключителното усърдие което дисертантът манифестира в този труд бъде насочено повече в „дълбочина“ на един или два нововъзникващи проблема, а не толкова в „ширина“ на проблематиката за идентификацията въобще. И още – анкетните проучвания и други, съпътстващи изготвянето на теоретичното изложение, дейности, които са особено важни при разработка на теми от криминалистиката, би било добре да са инкорпорирани, вплетени в самото изложение на съответните места и да обосновават допълнително изводи на автора, а не да стоят – в известен смисъл – изолирано в края на разработката.

Казаното ми дава основание за следното **заключение**:

Като вземам предвид изложеното и като се основавам на качествата на представения за публична защита дисертационен труд **„Криминалистически методи за идентификация на човек“** заявявам положителната си оценка за него и предлагам на уважаваните колеги членове на научното жури да вземем решение, с което да дадем на **Правда Илиева Илиева** - докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Правни науки“, докторска програма „Криминалистика“ в ЮФ на ВСУ „Черноризец Храбър“, образователната и научна степен „доктор“.

проф. Лазар Груев